

GULD NR. 4 1988 VASKAR'N

GULDVASKAR
SM-88
MALMBERGET

utgivet av SVENSKA GULDVASKARFÖRENINGEN

2.

SVENSKA GULDVASKARFÖRENINGEN'S STYRELSE

ORDFÖRANDE Johnny Hagberg
Moränvägen 26
136 51 HANINGE
tel. 0750-258 86

SEKRETERARE Torgny Jonsson
Verdandivägen 42 E
194 54 UPPLANDS VÄSBY
tel. 0760-333 76

KASSÖR Anneli Bergström
Kålmårdsvägen 65
181 64 LIDINGÖ
tel. 08-766 14 04

SUPPLEANT Rolf Saxström
Mjölnarvägen 5
791 46 FALUN
tel. 023-343 22

SUPPLEANT Hans Wallin
Bogårdsvägen 9
803 80 GÄVLE
tel. 026-663 80

REVISOR Ahti Majanen
Mellanbergsvägen 13
135 45 TYRESÖ
tel. 08-712 45 63

REVISOR Bertil Olofsson
Industrigatan 7 B
112 46 STOCKHOLM
tel. 08-542 960

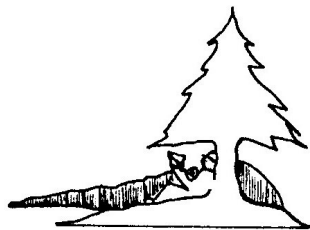
REDAKTÖR FÖR GULDVASKAREN
Johnny Hagberg

MEDARBETARE I DETTA NUMMER:

Sten Bergström
Torgny Jonsson

FÖRENINGENS POSTGIRO 63 04 54 - 7 MEDLEMSAVGIFT FÖR 1987/88.
ÄR 100 Kr.

FRÅN STYRELSEN

Ja, så börjar det äntligen bli dags att damma av vaskpannan och leta rätt på en lämplig spade. Sommaren 1988 ser ut att bjuda på en hektisk vaskperiod med vask-SM i Malmberget, alla övriga tävlingar då man har tillfälle att träffa sina gelikar. vårt sommarmöte i S. Sverige som förhoppningsvis ska samla många av oss medlemmar. Och inte att förglömma den egna guldprospekteringen.

Under vintern har styrelsen arbetat hårt med att organisera för- eningsarbetet på bästa sätt. Vår medlemstidning GULDVASKARN' har tagit en hel del i tid, då vi anser att en bra medlemstidning som speglar hobbyn från så många håll som möjligt är en nödvändighet, speciellt då vi än inte har regelbundna möten, och naturligtvis är en bra medlemstidning beroende av material från medlemskåren. Det är ju alltid intressant att läsa om sina kollegors ansträngningar med pannan. Och kom ihåg man behöver inte vara någon Strindberg för att kunna skriva ner sin helgutflykt.

Det här blir det andra numret med en frågesida. säkert har många av er tittat ut över en å eller bäck och undrat var man ska börja vaska eller var eventuella guldkorn kan ha anrikats i strömfåran. Därför har vi tagit kontakt med skickliga geologer i facket som är villiga att hjälpa oss med dom snårigaste spörsmålen. Från Canada får vi hjälp med redskapen och med råd om hur micro-guldet bäst tas tillvara. Canadas guldförekomster och berggrund är faktiskt mycket lika vår, och man har enorma förekomster av micro-guld.

Nya reklamblad för föreningen har tryckts upp. En klisterdekal med föreningens emblem, (Den guldvaskare du kan se i översta hörnet på tidningen) håller på att tryckas lagom till Kopparberg Open. Till SM-88 kommer vi att ragga priser hos lämpliga företag. Har du några frågor angående SM:et så kontakta styrelsen. Vill du veta mer om möjligheter om vaskning och husrum m.m. däruppe så kontakta gärna vår medlem Bosse Lindberg 0970/330 34. Vaskning på hans guldcamp kan säkert vara en kul upplevelse.

Angående vårt sommarmöte i den nedre delen av vårt fosterland så har en del medlemmar föreslagit Vetlanda/Ädelforsstrakten. Vi har tagit detta ad notam och jobbat hårt med att pumpa gruv och prospekteringsbolag på vad dom vet om Småländskt vaskguld, det har inte varit lätt då sådana uppgifter för det mesta är sekretessbelagda. Några områden har i alla fall utkristalliserats. Har du något annat förslag så hör gärna av dej till styrelsen. En lämplig möteshelg vore kanske någon gång Maj/Juni.

En gemensam bussresa ner till vask-VM i Frankrike låter väl trevligt för ca. 1,200 riksdaler får du tur och retur resan och vi kommer att stanna borta i ca. 11 dagar. Mer om detta på annan plats.

ÅRSMÖTET 1988 kommer att avhållas under lördagen den 9 Juli, tid och plats meddelas senare. Omedelbart efter mötesförhandlingarna kommer geolog Leif Carlsson från Sveriges Geologiska AB (SGAB) i Luleå, att berätta om alluvialt guld i Gällivaretrakten. Endel av er kanske kommer ihåg skriverierna i pressen om dom guld-korn som SGAB vaskade fram, och som resulterade i att staten (NSG) belade Markkitta-Ullattiområdet med jättestora inmutningar i mitten av åttiotalet. Leif har säkerligen mycket intressanta uppgifter att komma med om dom fynden. Alla medlemmar i Svenska Guldvaskarföreningen är hjärtligt välkomna.

VI SES UNDER KOPPARBERG OPEN
STYRELSEN

HJÄLP SVENSKA GULDVASKARFÖRENINGEN ATT ÖKA SITT MEDLEMSANTAL

EN DAG PÅ BIBLIOTEKET ELLER JAKTEN PÅ DE VISES STEN

När snöslasket kom tillbaka här i Stockholm kändes sommarens guld-
vaskningar och tävlingar väldigt fjärran. Vad gör man egentligen under
vintern, då man längtar mer och mer efter att få se den gyllene metallen
glimma i vaskpannan?

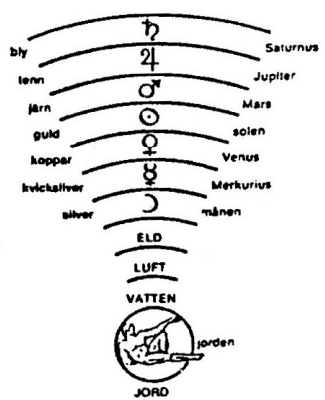
Jag gick på biblioteket för att läsa lite om guld. Uppslags-
böckerna gav snabbt uppgifter om ämnet i fråga. Kemisk betäckning Au,
täthet 19,32 atomvikt 196,976, smältpunkt 1063 grader C. Det enda som
kan lösa upp guld är kungsvatten (sältsyra + salpetersyra) + guld → guld-
klorvätesyra. I kemiska formler: $HCl + HNO_3 + Au \rightarrow HAuCl_4 + 4H_2O$. Sen talas
det om alkemi, som handlar om konsten att göra guld och ett mystiskt
ämne "de vises sten" som förvandlar metaller till GULD. Det är väl ändå
omöjligt eller ...? Efter flera timmars jakt och letande i olika böcker
rullades följande historia fram.

Alkemin (Al-Kimiya) som var arabernas uttryck för kemi började
i Hellernas Alexandria. Aristoteles (384-322 f.kr.) och Empedokles element-
lära rådde. Den fungerade på så sätt att alla
ämnen bestod av eld, luft, vatten och jord. Dessa
fyra element kom i sin tur från ett urämne. Man
trodde också att ett ämne förvandlades till ett
annat under himlakropparnas påverkan. Metallerna
liksom "mognade till sig" i jorden till ädlare
ämnen. T.ex. bly förvandlades till guld.

Denna process trodde man sig kunna på-
skynda genom att finna det femte elementet
quinta essentia, kvintessensen eller det mera
legendariska namnet "de vises sten".

Med detta förnämliga ämne skulle man inte bara
behärska materien, utan också kunna bota alla
sjukdomar och få evig hälsa och ungdom.

Alkemi och astrologi
Alkemin tog astrologin till hjälp. Varje
metall ansågs stå under inflytande av
en viss himlakropp och betecknades
med samma symbol som sin planet
(bly fick t.ex. Saturnus' tecken).

De fyra elementen
Sedan antiken trodde man att världen
nedanför månen var sammansatt av 4
element: jord, vatten, luft och eld.
Också alkemin byggde på elementläran.

Inga dåliga grejor alltså! Hur gick det då undrar ni?

Ja, alkemisterna eller kvasivetenskapsmännen försökte verkligen. Under sitt sökande efter "de vises sten", utvecklades metoderna för filtrering och destillation, själva kemitekniken, man tillverkade nya legeringar, upptäckte många av våra grundämnen, framställde olika syror och baser ock mycket annat. Men något sätt att pröva fyraelements-teorin fanns inte. Alkemin fördes vidare av araberna bl.a. verkade Djabir ibn Haijan på 700-800-talet. Under 1100-talet översattes arabernas skrifter till europeiska och alkemins storhetstid började.

Alkemister dök upp överallt i europa, både seriösa som trodde på sin sak och rena skojare som duperade folk att satsa alla sina pengar på guldmakeri. I europas kungadömen höll sig de flesta kungar med en egen alkemist för att försöka öka sina förmögenheter. Givetvis blev besvikelsen stor och kanske genant för många härskare då inget guld tillverkades. Inte ens "de vises sten" gick att uppbringa. Mången stackars alkemist fick plikta med sitt liv, seriös eller inte, Hade de tur kom de kanske undan med att bli landsförvisade. Trolleriformler, magi och astrologi gjorde sèn att alkemin blev rena hokus-pokuskonsterna, men den metallurgiska vetenskapen utvecklades och sökandet ledde till många viktiga upptäckter. Den tyske alkemisten Brandt upptäckte 1669 ämnet fosfor. En schweitzare "hittade" vid ett experiment en kvicksilverförening som verkade som läkemedel mot syfilis! Johan Böttger som mesta tiden satt fängslad i 1700-talets Dresden under sitt utövande av alkemin, fick fram ett ypperligt porslin som är berömt än i dag.

Sökandet efter den åtråvärda "de vises sten" och själva alkemin pågick i c:a 2000 år utan framsteg (vad det gäller guld). Fyraelementsteorin började överges. Engelsmannen Robert Boyle (1627-1691) var den förste utbrytaren från nämnda teori. Konsten att göra guld

verkade vara totalt ouppnåelig. Då frågar man sig: Varför misslyckades alkemisterna? Var de dömda på förhand att misslyckas?

Utan tvivel ja! Alkemisterna försökte hela tiden omvandla andra ämnen till guld på kemisk väg. Endast atomernas yta i ämnena påverkades och inte själva atomkärnorna som är varje ämnes byggstenar.

Alkemistens teori enligt nedan.

Oädelt metall

de vises sten

guld

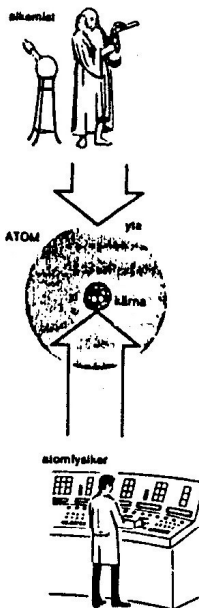

Om man går tillbaka till "mognadsprocessen" som jag tidigare berättade om så existerar den ju faktiskt! Nu i atomåldern vet vi ju att radioaktiva metaller mognar till sig med tiden. De utsänder radioaktiv strålning, sönderfaller till en rad andra ämnen och blir sen till icke-radioaktivt bly. Men något guld blir det ju inte i alla fall tänker någon. Nej! Nu idkar vi först lite atomfysik. En atomkärna består av protoner som är positivt laddade och neutroner som är oladdade. Båda har ungefär samma massa.

Exempel på atomkärna

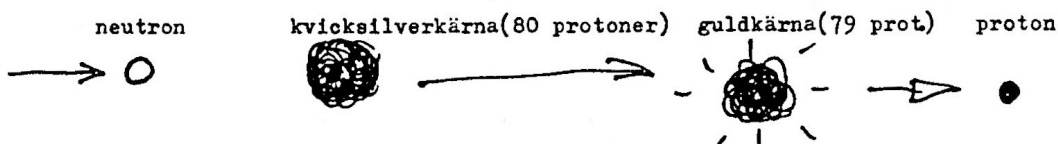
Ett grundämne har alltid samma antal protoner, däremot kan antalet neutroner variera, då talar man om ämnets olika isotoper. Men det lämnar vi, det hör inte hit vi går tillbaka till protonerna. Det är antalet protoner i atomkärnan som bestämmer vilket grundämne atomen är. Guld har 79 st. protoner i sin atomkärna. För att omvandla ett grundämne till ett annat måste man alltså ändra på atomkärnans antal av protoner!

8.

Nu börjar ni ana finessen eller hur? Vem har inte i vår atomålder läst, sett på tv eller hört talas om hur man klyver atomer och slår ihop partiklar. Man beskjuter de stackars atomerna hej vilt med både neutroner, protoner och jag vet inte vad.

Eftersom neutronen är oladdad, är det lättast att få en sådan fri från en atomkärna. Den neutronen använder man för att beskjuta en annan atomkärna. Grundämnet man vill ändra på placerar man i en kärnreaktor där man får fria neutroner ur uranatomerna. I Harvarduniversitetet år 1941 hände det! Kvikksilveratomer besköts med neutroner i en reaktor och ett annat grundämne uppstod nämligen, GULD. Så här gick det till: Kvikksilveratomerna har 80 protoner i kärnan alltså en mer än guld. En neutron "sköts" iväg, kvikksilveratomen tog emot neutronen men slungade ut en proton i stället. Resultatet blev ju en atomkärna med bara 79 protoner i sig, alltså blev det en guldatom. Voila! Så enkelt är det!

Men vänta lite! Jag vet att guldgrävare över lag är ett hädigt och uppfinningsrikt släkte. Rusa nu inte iväg för att börja bygga en bärbar liten kärnreaktor.

Det är många gånger billigare att köpa guldet i banken då beskrivna metod är fruktansvärt dyrbar. Sen går man ju miste omden stora upplevelsen att komma ut i naturen och ta fram guldet på riktigt dvs. vaska fram det på herderligt sätt.

Sen får jag tacka läsarna för visat intresse. Självt undrar jag när man kan börja köpa delar från kärnkraftverken om de nu skall skrotas ...

Sten Bergström

GULDRUSH I KOPPARBERG

11-12 JUNI 1988

★ ÖPPNA MÄSTERSKAP I GULDVASKNING
-FÖR 5: E ÅRET I RAD

★ SVERIGES STÖRSTA STEN- OCH MINERALMÄSSA

★ SPELMANSTRÄFF

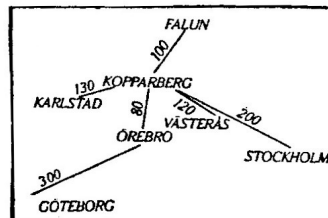
OCH MYCKET ANNAT...

ARRANGÖR:

KOPPARBERGS TURISTBYRÅ

BESKYDDARE:

TORWALD TÖRN

KOPPARBERGS TURISTBYRÅ BESÖKSADRESS TELEFON TELEX POSTGIRO BANKGIRO
Box 52, 714 01 KOPPARBERG 1 Tingshuset, Gruvstuguetorget 0580-10438, 114 20 vx 73269 KPGTUR 3 40 15-8 990-6603

FRÅGESIDAN

Alla medlemmar är välkomna att till denna sida skicka in frågor som gäller vår hobby. Styrelsen ska på bästa sätt försöka besvara dem. Vi har även möjlighet att konsultera geologer både inom och utom landet.

FRÅGA: Finns det något vaskguld i Bergslagen och i så fall var?
D:o Torneträskområdet?

Önskar även en beskrivning på någon bra vaskränna.

S. Westerberg

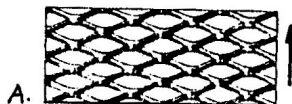
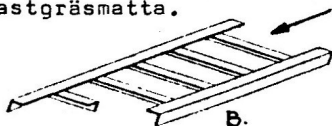
SVAR: Än sålänge föreligger inte många alluviala guldfynd från Bergslagen. Nittälven kan nämnas med 11 korn på ett ställe. Även i någon mindre bäck i Nittälvsområdet ska några korn ha vaskats fram.

Strax norr om Ludvika skall man också ha hittat något korn. Känner någon medlem till något ytterligare fynd så meddela gärna redaktören.

Torneträskområdet har gett några korn hittills, dels i Mårmanområdet 30 km söder om Stordalen, och strax söder om Kopparåsens just. koordinater på topografiska kartan är 7593450 - 1612979 för fyndplatsen.

På andra sidan gränsen i Narvikområdet har guld både i fast klyft och alluvialt hittats, och att lämpliga bergarter kan fortsätta in på den svenska sidan behöver inte vara någon omöjlighet. Isrörelserna i hela området går från syd-nord till ost-väst så vaskning med ledning av isens rörelser kan bli svår.

Vaskränns konstruktioner finns minst lika många som vi har medlemmar i vår förening. Generellt kan säjas att en längd av 1 - 1,5 meter och bredden 20 - 35 centimeter och bockad av stadig aluminiumplåt eller galvad plåt duger bra. Stegen kan göras av sträckmetall. Föredrar man en konventionell stega, är en 1 - 2 centimeter hög vinkelprofil^A lämplig med med ett inbördes avstånd av ca. 1,5 ggr. profilhöjden. Under stegen läggs en matta av grov typ, heltäcknings eller plastgräsmatta.

HOLE IN ONE

En nästan sann berättelse från guldområdena i norra Finland.

Vi hade för dyra pengar, köpt en gammal bensindriven vattenpump av märket Honda, plockat sönder den i minsta detalj och omsorgsfullt torkat ren varje del, bytt ut några slitna delar fixat och donat så gott vi kunnat för att få den som ny igen.

Nu hörde det till saken att vår lätt ålderstigne kompis Svenne absolut ville bli vår maskinskötare, han var expert på motorer påstod han. Sin vilja fick han naturligtvis igenom och han putsade och skötte Hondan som sitt lindebarn, dagarna i ända.

En dag försökte jag undersöka motorns tändstift, Svenne som låg i skuggan under en stor tall och vilade middag, en bit bort, verkade ha somnat, efter stor tvekan vågade jag mej fram till den lilla rödmålade tingesten. När jag som bäst höll på att borsta bort litet sot från tändstiftet, samtidigt som jag sneglade bort mot den vilande gamlingen, hör jag ett högt vrål nerifrån bäcken där vi har våra guldvaskarrännor och andra grejor.

Samtidigt ser jag i ögonvrån att Svenne hastigt sätter sej upp vettskrämd, tittar åt mitt håll, får se mej vid hans kära motor, skriker till och kastar sej med all sin kraft mot motorn för att riva åt sej den men hinner inte långt förrän Rolf vår tredje medlem i guldgrävargänget kommer brakande genom dvärgbjörksnåren. Guuld.....guuld..... skriker han, -titta vilken stor nugget ja' hitta vråker han ur sej flämtande, samtidigt som han höll ena handen utsträckt framför sej, plötsligt snubblade han till, befann sej strax i horisontalläge, för att snabbt därpå med ett brak ta mark i ett enormt dammoln framför oss.

-Jävlar, ja'tappa den, skrek han samtidigt som han låg i dammet och glodde besviket på sin tomma hand, strimor av svett blandat med beckolja letade sej ner genom dammet som täckte hans besvikna ansikte.

Hur stor var den undrade jag och försökte skruva fast tändstiftet i Hondan, stor förbannat stor, kanske tio gram gnällde Rolf och gul som smör....fan....

Svenne som nu hämtat sej något sånär, stegade fram till mej, slet åt sej tändstiftsnyckeln muttrande att motorn den sköter jag. Han skruvade raskt i tändstiftet och började dra frenetiskt i motorns startsnöre.

Rolf hade nu satt sej upp ivrigt handsållande den torra sanden efter sin påstådda stora nugget, vägde den tio gram så var det den största funna nuggeten hittills i år, och han skulle bli en flaska rysk vodka rikare, som var det gemensamma priset från alla guldgrävare, en femton man som höll till längs den lilla bäcken och grävde och slet sommar efter sommar för att vaska fram en femtio, sextio gram av den gula metallen.

Inte blev vi rika men vad gjorde det, vi såg framåt och väntade på det stora fyndet som vi visste skulle komma en vacker dag.

Varje sommar salade vi till en flaska prima rysk vodka som förärades den som gjort det största nugget fyndet. Finessen var att den som vunnit fick dricka ur den ensam utan att någon annan fick den traditionella bjudsupen.

Vi som förlorat, söp oss asfulla på hembränt, det gick lika bra det resultatet blev detsamma.

Medan Rolf rotade omkring i sanden knattrade Hondan plötsligt igång med sitt ettriga ljud, Svenne flinade stort och klappade på bensintanken, men ett litet tag senare stannade den plötsligt.

Svenne som var i färd med att hälla upp en kopp blåbärsté åt sej tittade oroligt åt motorn, tog koppen, gick och satte sej vid sin skyddsling, började mixtra med något reglage, prövade några gånger med startsnöret men den verkade död.

Jag får nog plocka ner den sade Svenne eftertänksamt, medan han fingrade på sin veckogamla skäggstubb.

Under tiden höll Rolf på och sållade hink efter hink med sand från olycksplatsen utan något synbart resultat. Efter ett tag gick han och satte sej vid vår lägerplats helt uppgiven, hällde upp en kopp té, plockade fram en hård brödbit som han började knapra på, samtidigt som besvikelsen lyste ur ögonen. Den kommer du aldrig att hitta sade jag, för mycket ljung och annat skräp på marken. En tio grams guld nugget är i storlek som en böna.

Du får se dej blåst på vodkan i år tillade jag, när vi nått hitupp med grävningen från bäcken kanske vi hittar den igen liggande mellan tvärslåarna i vaskrännan fortsatte jag.

Svenne satt under tiden och skruvade för fullt på motorn konstigt nog verkade han nöjd i alla fall, är man motor freak så är man. Efter ett tags ätande reste sej Rolf och började gå nedåt bäcken troligtvis för att fortsätta sin grävning.

I morgon hade vi "clean up" dvs. vi skulle tömma vår största ränna på all tung svartsand som samlat sej mellan tvärslåarna under en veckas vaskning.

Sedan återstod att för hand med vaskpanna vaska igenom svartsanden, ett drygt jobb men samtidigt spännande.

Att se dom små gula kornen framträda i vaskpannan alltefter som svartsanden vaskades ur förlorade aldrig sin tjusning.

Rolf hade knappt hunnit försvinna bakom buskarna, förrän Svenne gastade i högan sky, jag har hittat den...nuggeten.

Jag vände mej hastigt om lagom för att se Svenne sträcka upp sin hand i luften, mellan tummen och pekfingret glimmade det till från en liten nugget.

Samtidigt kommer Rolf återigen ångande genom snåren.—Var! — Var. skrek han.—Var är den?—Här! skriker Svenne tillbaka.

—Var? —I min hand, men den är min. Jag hittade den i motorn.

—I motorn? utbrast Rolf förvånad. —Får jag se på den? sade han samtidigt som han försökte snappa åt sej den från Svennes uppsträckta hand. — Nä'hädu, den är min, väste Svenne och drog blyxtsnabbt ner handen. — Din!! nästan skrek Rolf, den där gula klampen har jag med egen handkraft och svett grävt upp och vaskat fram i min egen panna och då är det min. Svenne såg inte ut att vilja starta ett praktgräl, så han sträckte tyst ut handen och visade upp den finaste lilla guldgula klimp jag någonsin sett.

Plötsligt förstod jag hur det hela gått till, nuggeten hade inte efter sin luftfärd landat bland riset på marken, utan utsträckt sin luftfärd en bit ytterligare, siktat in sej på Hondan och lyckats slinka rakt ner i tändstiftshålet.

Undra på att Rolf inte kunde hitta den, och den var naturligtvis orsak till att motorn stannade.

Triumferande stegade Rolf iväg till lägerplatsen, nuggeten höll han i sin hårt knutna hand.

Du får fixa varmt te och plocka fram käk, jag släpper inte min lilla vän ur sikte sade han och stirrade på sin knutna hand. Du får det en aning svårt att äta med en hand sade jag och plockade fram vad vi hade, vilket för ovanlighetens skull var ganska mycket, det var bara någon dag sedan vi var inne i byns enda livsmedelsaffär och gjorde månadens proviantinköp.

Jag är hungrig som en varg grymtade Rolf, samtidigt som han enhänt med klen resultat försökte breda litet smör på en brödbit.

Du vågar lägga ifrån dej nuggeten, ingen kommer att ta den ifrån dej, sade jag. - Inte jag i alla fall, insköt Svenne som just ställt in en kastrull jordiga potatisar i elden, tydligen trodde han sej få sitt mineralbehov tillfredsställt genom att inte skölja dom rena. Rolf verkade nu slappna av litet, öppnade sin näve, placerade försiktigt nuggeten framför sej på en gammal tidning, där hade han också lagt upp ett litet berg av sockerbitar till teef.

Vi hade också ost, rökt renkött och annat smått och gott upplagt på tidningen framför oss.

Teet har kokat upp, jag sitter och skär på en liten bit Gustafskorv, min egen högst privata, en smula ankommen, men vad gör väl det någon mer sådan finns inte på hela Nordkalotten. Svenne tittar på med tydlig avsmak, vegetarian som han är. - Du har det inte lätt som måste äta en massa gräs till middag varje dag, säger jag ironiskt. Rolf verkar inte ha ätit på en vecka, han stoppar med rasande fart i sej smörgåsarna, kastar snabbt sockerbitarna i sin temugg. det var väl hans sätt att reagera på nugget historien. Plötsligt hörs ett enormt brak nerifrån bäcken, vi slutade med ens tuggandet. - Dammen, piper Svenne. - Dammen, utbrister också jag, den måste ha brustit.

Kom igen! skriker jag och reser mej hastigt upp. - Vi måste rädda verktygen. - Helvete! jag som är så hungrig ryter Rolf, som hastigt nappar åt sej något som låg bredvid hans temugg, och sockerhög. Vi rusar allt vad vi är värda genom ljung och dvärgbjörkar ner till bäcken, flämtande står vi till slut vid vår grävplats.

Till vår lättnad ser vi att det inte är så farligt, det är bara en av våra stora trärännor med ställning som rasat ihop. Troligen har den blivit underminerad av det ständiga vattenläckaget från dammen. Men vi måste i alla fall resa upp rännan omedelbart och och samla ihop en del verktyg.

Svenne börjar med att plocka ihop spadarna, Rolf och jag tar itu med att lyfta upp rännan. Rolf håller hela tiden ena handen knuten. Du får lägga ifrån dej nuggeten, du får inget gjort med en hand säger jag. - Aldrig! replikerar Rolf snabbt, jag tar inte risken att förlora nuggeten igen.

Vi lyfter i alla fall bort rännan och ställningen med Svennes hjälp, hela tiden håller Rolf sin hand hårt knuten.

Vi går sakta tysta upp mot lägerplatsen, för att återvända efter maten och rigga upp rännan och släppa på vattnet igen genom plastslangen. - Tur att det inte var dammen som gav sej iväg säger Svenne mellan potatistuggorna. - Visst säger Rolf och kastar i sej innehållet i temuggen med ett enda svep. - Uh! hör jag honom stöna till. När jag tittar upp ser jag honom alladeles vit i ansiktet, vad var det satte han teét i vrångstrupen eller vad?

Jag tror att jag har svält..... han säger inget mer, utan tittar på sin slutna hand och öppnar den sakta. Helt öppen ser vi att där ligger en liten halvmält sockerbit i ensamt majestät i en röd och svettig handflata.

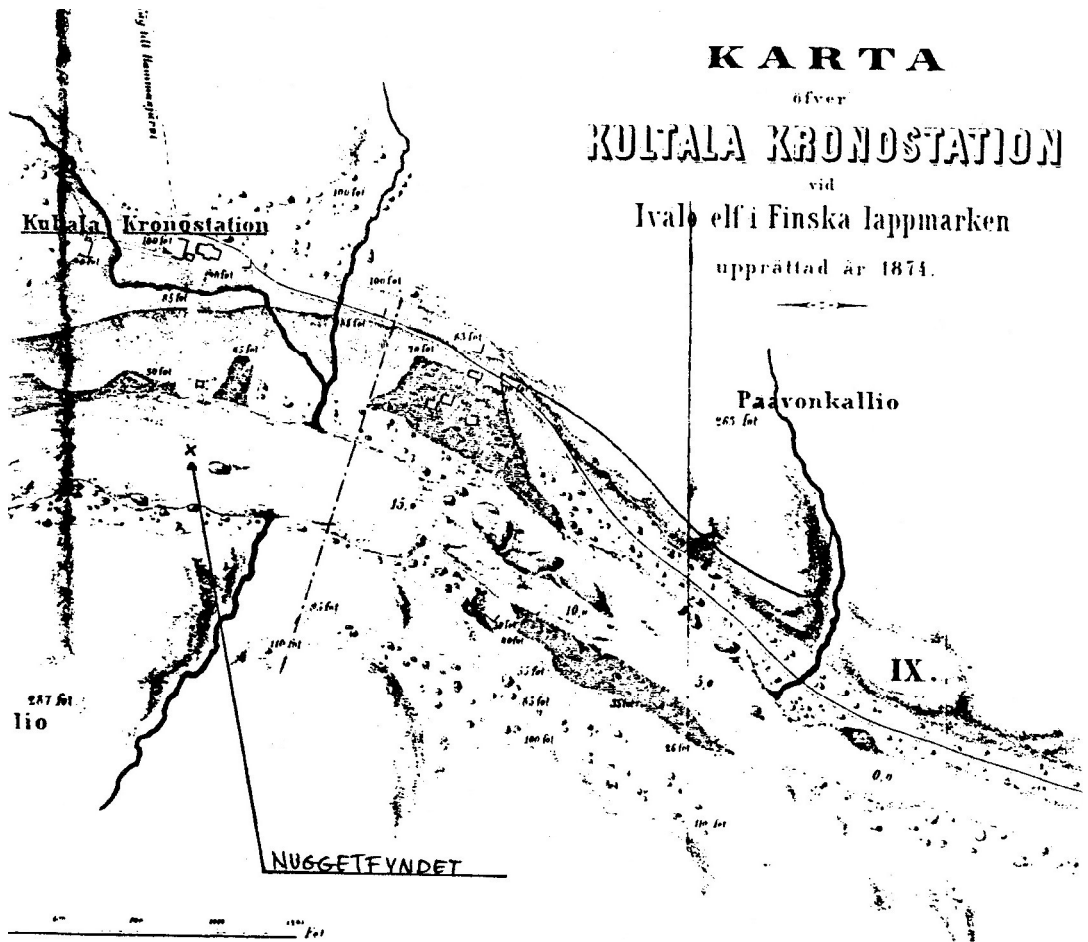
Johnny Hagberg

16.

JÄTTENUGGET FUNNEN I IVARLOJOKI

Juli 1987 blev en minnesvärd sommar för Jouni Kousimäki. Vid dykningar i älven fann Jouni på 1,5 meters djup sin drömnugget. Den visade sej väga inte mindre än 18,6 gram. Fyndplatsen var belägen ca. 40 meter uti strömfåran från bastun vid Kultalastugan. Till saken hör att redan på 1870 talet blev området ordentligt genomvaskat av guldgrävare, hela älvmrådet var då späckat med inmutningar.

BUSSRESA SGF

till VM i FOIX

Föreningen anordnar en gruppresa med buss till VM-tävlingarna i FRANKRIKE. 11 DAGAR varav 2+2 dagar för ner- och återresa.

AVRESA från Stockholm lördagen 27 aug 1988 kl 12⁰⁰.
ÅTER till huvudstaden tisdagen 6 sept 1988 ca kl 24⁰⁰.
(Resande kan om det passar plockas upp efter vägen).

Vi både reser och sover i bussen, som kan omvandlas till "hotell" med 26 sovplatser. I bussen finns tillgång till toalett, kylskåp, mikrovågsugn, salong, telefon etc. Övernattningar sker på godkända campingplatser med dusch och annan service.

I priset ingår resa och övernattning i bussen samt vaskningsutflykter i Foix' omnejd med någon något längre "turisttur". Mat, tävlingsavgifter etc. ingår inte. Bl.a. erfordras visum för ca 65:- vilket kan, med några timmars väntetid, fixas personligen på ambassaden eller per brev med ca 14 dagars behandlingstid.

Pris **1200:-** Maximalt 26 i bussen övernattande deltagare. Vill någon sova utanför bussen kan något fler följa med. 200:- tillkommer för deltagare som inte har någon föreningsmedlem i familjen.

Ring eller skriv till Torgny, tel 0760/33376 för ytterligare upplysningar eller/och bindande bokning.

Bland deltagarna kommer under nerfärden en plats att lottas ut. Vinnaren får då sin resa

GRATIS

TESTNING AV GULDMINERAL

När man varit ute och vaskat eller letat mineraler kan man vara osäker om det är guld man hittat eller ej. Färgen kan vara annorlunda på stycket som man tror är guld. Matrialet kan också vara så finkornigt och dolt i järnsanden eller på stenen så att man inte ser det. Då är det bra att känna till hur man ska gå till väga för att testa det.

1. Mekanisk test. Med en tång nyper man ihop biten för att prova om den kraschas sönder eller bara plattas till. Plattas den till och är gul till färgen är det troligast guld.
2. Mekanisk test. Om biten är gul-gulvit så rispa ett streck på den med en kniv eller liknande verktyg. Blir strecket metallglänsande gult så är det troligast guld om det är ett naturligt ämne. (Jämför även med ett prov på mässing.)
3. Kemisk test. Droppa lite salpetersyra på biten. Ändrar den färgen till metallglänsande gul så är det troligen guld.
4. Kemisk test. Ta en liten flaga eller avskrapning av ämnet till provmaterial. Är det en mineral eller ett vaskprov, så ta lite och sönderdela det noggrant tills du får ett fint pulver som ungefär täcker en trekvarts tioöring. I ett provrör blandar du till "kungsvatten" bestående av ca 15 droppar salpetersyra och ca 50 droppar saltsyra. Lägg i ditt provmaterial och skaka omsorgsfullt så att eventuellt guld löser sig i kungsvattnet. Värm provröret med öppningen från dig försiktigt över en gaslåga till just under kokpunkten i fem minuter. Kokar lösning bort får du tillsätta mer kungsvatten och börja om och värma ännu försiktigare. Sätt ifrån dig röret. Tag ett annat provrör med ca 10 droppar saltsyra och lägg i en 6-7 mm fyrkant av en staniolfolie (tennfolie eller bladtenn). Folien löser sig i syran med ett lite fräsande. Tag en bit kaffefilter (minst 25 mm) och droppa med ett rent dropprör en droppe av den första lösningen med provet på filtret. Rengör sedan droppröret i rent vatten och droppa en droppe av den andra lösningen med folien strax bredvid det första droppmärket så att filtret suger ihop märkena så att de berör varandra. Om det finns guld i provet kommer gränsområdet mellan märkena att färgas violett. Ju djupare färgen är desto mer är guldhalten. Även om färgen är mycket ljus violett kan fyndet vara värt en kommersiell analys.

VARNINGAR VID SYRAHANTERING!!

1. Håll aldrig syra i vatten utan håll vattnet i syran!!
2. Upphetta aldrig syra med öppningen mot dig. Röret kan värmas så snabbt att vätskan "kommer som en raket" i ansiktet på dig!!
3. Får du syra på dig så skölj och tvätta genast med vatten. Lite baksoda eller väl utspädd ammoniak kan tas på för att neutralisera syran. För mycket ammoniak är inte heller bra.

KLONDIKES STÖRSTA NUGGET HEM TILL SVERIGE

Den största nuggeten som hittats i Klondike i Yukonterritoriet i Kanada finns på Riksmuseets mineralogiska avdelning. En uppgift i Maclarens 1908 uppgav att en annan nugget enligt "Mineral Journal nov 1907" är 18 % större. Någon sådan uppgift finns inte i mineraltidningen och avsaknad av annan bekräftelse gör det troligt att nuggeten i den här artikeln är den största.

Historien börjar 1899, dvs strax innan guld hittades i Nome i Alaska av några svenskar och åstadkom en ny guldrusch av oanade mått. Allt intresse var fortfarande riktat mot Klondike. Den rikaste älven var Eldorado Creek, som är en biflod till Bonanza Creek. Bifloden är ungefär 12 km lång och numreringen av inmutningarna, som var ungefär 150 m långa, började nere vid utloppet. De första 6 kilometrarna upp till "claim 37" var rikast och betecknades som "the pay streak". Detta ansågs gälla för alla inmutningart utom nr 18-21, 34 och 35, vilka betraktades som "fattiga". På hela "pay streak" beräknas guld för 130-170 Mkr (i dagens penningvärde) blivit funnet fram till 1939.

En 80-åring gammal guldgrävare vid namn Peter Gordt och hans kompis Low Swanson hade under några veckor fått lov att ta tillvara på resterna på den fattiga inmutningen nr 34. Man brukade av sociala skäl låta gamla "forty-niner's" som passerat storhetstiden hålla sig vid liv genom att låta dem få eftervaska på gamla områden. Gordt hade grävt sig ner genom 1.5 m grus och vidare ner mitt i den hårda flodbädden när han träffade på en större sten som var fastbäddad i botten med kortsidan uppåt. Han fortsatta att hacka för att få loss stenen som var i vägen i hålet. I en hackträff på stenen fick han plötsligt en metallglimt och efter några ytterligare hugg kunde han få loss den tre deciliter stora stenen för undersökning. Det var först då han insåg betydelsen av sitt fynd!! Den med smuts nästan helt övertäckta stenen rengjordes i all hast och dess värde och lyster framträdde i sin prakt. Guldet i området var mycket grovkornigt och ofta kantigt, ibland till och med i kristallform. Endast svaga spår på nötning förekom.

Gordt hade svårt att hitta tillräckliga mått för att väga upp och mäta stenen. Till slut lyckades han och följande bekräftade data överensstämmer mycket väl med de uppgifter som lämnades 1899.

Stenens totala vikt	2.2458	kg
(Guld,silver,kvarts)		
Stenens totala volym	0.2959	dm (liter)
Stenens längd	14.12	cm
Stenens tjocklek	7.71	cm
Guldsvikt	1.187	kg
Silversvikt	0.585	kg
Kvartsvikt	0.4738	kg

Uppdelningen i guld- och silversvikterna är bedömd efter den metallegering som finns på ytan med 67 % guld och 33 % silver. Som förhoppningsvis syns på bilden är ytan dock till stor del kvarts. 1899 uppgavs att att stenen endast hade lite kvarts inblandat. De måste då ha menat viktsmässigt.

Det fanns sju ägare till inmutningen, varav John Nelson och H Smith ägde en fjärdedel var. Nelson hette egentligen Nielsen och var dansk. Han var också ägare till Klondike hotell i Dawson City och gift med

en svenska som hette Augusta Nilsson som ogift. Hon kallades också för Asta (Jag har också sett Amanda). Gordt sålde stenen till Nelson för 2500 dollar trots att metallvärdet uppskattades till 800 dollar. Nuggeten ställdes ut i hotellet och drog en massa nyfikna gäster till baren och hotellet.

Efter John Nelsons död flyttade Augusta hem till Sverige och bosatte sig i Filipstad. Efter ytterligare ett giftemål fick hon namnet Augusta S F Jäderblom. Till Sverige hade hon haft med sig nuggeten och 1939 sålde hon den till Svenska New York Utställningen, som lovat att efter mässans slut skänka den till Riksmuseet. Där finns den i kopia till beskådning och vid högtidliga tillfällen (som till exempel när SGF ska göra besök) kan originalet komma fram. Det har de lovat!!!
Sammanställning och översättning från en tidningartikel utgiven i Dawson City den 4 september 1899 samt ett särtryck ur "Med hammare och fackla" av Nils Zenzen.

Torgny Jonsson

Kort för adressändringar, nytt telefonnummer, etc finns på posten. Skicka ett sånt kort till Torgny när du vill ändra i medlemsförteckningen.

Göteborgs Mineral & Stengalleri

Stenslipmaskiner för hobby och hantverk. Mineraler och prydnadsstenar.

Postadress:

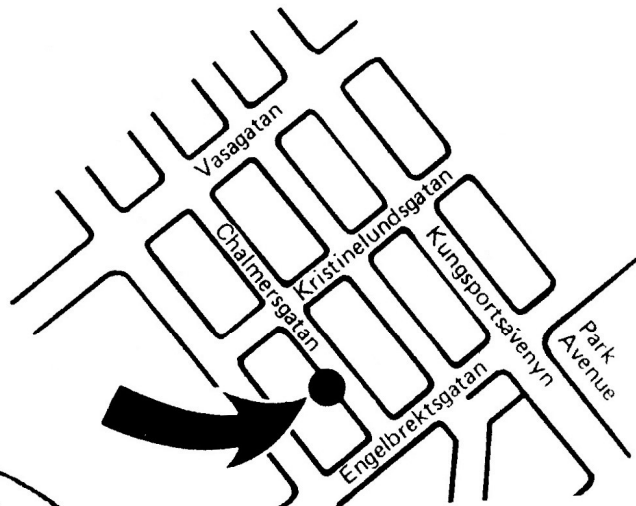
Box 19084

S-400 12 Göteborg

Affär:

Chalmersgatan 25

Tel. 031-18 43 44

Vaskpannor, halvfabrikat för smyckes tillverkning,
geologhammare, etc. VÄLKOMMEN IN!

INFORMATION OM GULDFYNDEN I FINSKA LAPPLAND

1546 omnämnde Georg Agricola första gången Lapplands guldområden i sin bok "De Veteribus et Novis Metallis"

1836 fann länsman Boucht två bitar guldhaltig dolomit i mynningen av Kemi älv i Laurila

1837 -50 söktes guld i Kuusamo under statens ledning

1867 fann den norska bergmästaren Dahll spår av guld vid Tana älv

1868 fann en expedition under ledning av ingen-

jör J.C.Lihr guld vid Ivalojoiki i Ritakoski

1869 vaskade två sjömän J.Ervasti och N.Lepistö på 4 - 5 veckor fram över 2 kilo guld vid Ivalojoiki

1870 den 8 april utgav Finlands Senat en regeringsakt, som innehöll regler för guldletandet i finska Lappland. I slutet av maj blev "Kultalan Kruunun Stationi" (Kronans Stationshus "Kultala") färdig vid Porttikoski. Den hade till uppgift att vaka över guldvaskning och att samla in skatter till staten. Det officiella antalet guldgrävare och vaskare var 335 och guldmängden uppgick till något över 19 kg.

1871 var antalet guldgrävare som störst, omkring 500 män, och guldmängden var 57 kg

från 1872 till århundradets slut ägnade sig årligen 43 - 421 människor åt guldgrävning (enligt officiell statistik). Det bästa resultatet på en sommar uppgick till över 55 kg och det sämsta var 4 kg.

1898 förde dr. J.J.Sederholm en geologisk expedition till Hangasoja vid Laanila i hopp om att finna guld

1899 förde Henry Kerkelä med sig från Hangasoja guldhaltiga prov, vilkas ursprung dock senare ifrågasattes. Efter Kerkeläs fynd framträdde flera bolag, som sökte efter guld. Bland dessa var Prospector Oy det viktigaste
1924 påbörjades en grundlig undersökning för att kartlägga guldmarkerna. Arbetet leddes av prof. Pentti Eskola.

1925 utgavs resultat av undersökningar, som var mycket uppmuntrande. Då började man med maskinell guldvaskning vid Ivalojoiki och i Laanila. Företaget leddes av Oy Ivalojoiki Ab. Arbetet pågick ett par somrar, men måste avslutas, då det inte var lönsamt.

Då började också ett bolag, som hette Lapin Kultra Oy (Lapplands Guld Ab) sin verksamhet vid Sotajoki. Den största aktieägaren var kommerserådet Rafael Haarla. Trots de stora investeringarna, av vilka rostiga minnesmärken ännu står vid Sotajoki, måste man också ge upp detta försök.

1935 fann Evert Kiviniemi vid Luttojoki den hittills största guldklimpen, en nugget på 395 gram.

På 1930- och 40-talen grävde många enskilda guldgrävare vid Laanila och i Tankavaara vid Vuotso.

1945 begav sig bröderna Uula, Niilo och Veikko Ranttila på uppmaning av sin far Matti Ranttila till Lemmenjoki och fann vid Morgamoja ca 40 gr guld, trots att det var sent på hösten.

Det kan nämnas, att gulmarkerna vid Lemmenjoki var kända redan vid sekel-skiftet, då 65 inmutningar utstakades där.

1946 fanns redan många guldgrävare på Lemmenjoki-området. Bland dem må nämnas Niilo Raumala.

1949 var guldområdet vid Lemmenjoki redan inmutat, och ett par hundra guldgrävare arbetade där. De bästa resultaten nåddes under åren 1949-51. Så småningom blev fynden mindre och antalet grävare minskade till några få män. Den sammanlagda guldvaskning vid Lemmenjoki torde ha uppgått till ca 300 kg.

1949 grundades Laplands guldgrävarens förbund vid Lemmenjoki

1969 grundades guldvaskeri för turisterna i Tankavaara

1973 grundades Guldmuseet

1974 arrangerades den första Finlandsmästerskapstävlingen i guldvaskning

1977 arrangerades den första världsmästerskapstävling i guldvaskning

TÄVLINGSKALENDER 1988

11 - 12 Juni	KOPPARBERG OPEN, KOPPARBERG
9 - 10 Juli	SVENSKT MÄSTERSKAP I GULDVASKNING, MALMBERGET
13 Augusti	VASKTÄVLING HOS AGNE SÜDERSTRÖM, LANNAVAARA
6 - 7 Augusti	ÖPPNA FINSKA MÄSTERSKAPEN, TANKAVAARA
20 - 21 Augusti	HERRLJUNGA OPEN, HERRLJUNGA
3 - 4 September	VÄRLDSMÄSTERSKAPEN I GULDVASKNING I FOIX, FRANKRIKE

Svenska guldvaskarföreningen har 1988 utlyst SM i guldvaskning till Malmberget. Olika klasser gör att alla som känner utmaningen kan delta. Vaskmaterialet är preparerat med äkta guldkorn, minsta storlek 1 mm.

GULDVASKNINGSM

9 - 10 juli 1988

TÄVLINGSKLASSER

- Nybjörjarklass - Vasiikka
- Juniorclass - Oraka 1-15 år (1-10 år vaskar med halv hink)
- Damklass - Vaja
- Herrklass - Sarv
- Veteranklass - Härk
- Landskamp, liten mixad
- Läns/stadskamp (fritt val) liten mixad

L Ö R D A G 9 J U L I

Junior- och nybjörjarklasser direkt till final.
 Herr- och damklasser kvalificeringsheat.

S Ö N D A G 1 0 J U L I

Veteranerna direkt till final.
 Herr- och damklasser, finaler
 Lands- och länskamper

- *Vaskningstiden är 15 minuter.
 För juniorer och nybjörjare är vaskningstiden 20 min.
 Tillägg 5 minuter för varje tappat korn.
- *Provrör lämnas samtidigt som hink av domare.

***** 1:A PRISER *****

G U L D S P J U T
 skänkt av Lars Guldström, Herrljunga

F R A N K R I K E R E S O R
 2 st. resor till Guldvasknings-VM i Frankrike 1988, skänkta av Sandströms Golv, Malmberget.

